

KONČNO TUDI V AMERIKI OD KRITA BESEDA O «GOSPODARJU FORMOZE»

«Brez naše podpore bi se Čangkajšek ne obdržal na oblasti niti en mesec»

Kdor je doslej spregovoril kaj proti «velikemu prijatelju», so ga «očrnili» kot komunist ali vsaj simpatizerja, sedaj pa je o tem spregovoril znan publicist v posebni knjigi

LR Kitajske je spet na dnevnem redu za spremembo v Zdrženi narod. Američani končno uvidevajo, da bo treba to najhujšemu državu na svetu sprejeti v OZN, vendar za letošnje niso na to pripravljeni, pač pa da bodo to storili prihodnje leto. Med drugimi je proti temu predvsem Čangkajšek, gospodar Formoze, ki ima v določenih ameriških krogih veliko prijateljev in vezi. Ameriški publicist W. Lederer pa se je drznil tega ameriškega «velikega prijatelja» prikazati v pravi luči v knjigi «Narod ovca».

Pisec najprej zatrjuje, da morejo biti ZDA poražene tudi brez jedrske vojne, ker se politično nekompetentna država ne more premagati tudi z lažimi sredstvi. Nato preide konkretno k Čangkajšku. «Čangkajšek je ta Čangkajšek, ki se danes plazi in spletkari na majhni, prenaseljeni Formozi, 150 km od obale velike Kitajske? — se sprašuje Lederer in nadaljuje: «Mi, Američani, smo popolnoma neobveščeni o dogodkih v Laosu. Nismo poznali niti zemljepisnih razmer, še manj pa to, kar se je tam dogajalo. Kar se pa Čangkajška tiče, smo bili uverjeni, da nam je on povsem znana, še famliarna osebnost. Toda določena bistvena dejstva so nam ušla, bila so nam prikri-ta ali smo nanje pozabili. «Čangkajšek se je prvič povzpela na oblast s pomočjo komunistov. Ne, on ni spadal k rdečim. Z njimi je bil v prijateljstvu, dokler mu je kazalo. Ko pa so bili konservativni bančniki iz Sanga-ja, v strahu pred komunisti, pripravljeni mu pomagati, da bi postal orožje proti komunistom, je komunistom obrnil hrbet in se prelevil v zločince antikomunistov. V tej dobi je pogosto obiskoval sprejeme bogate družine Song in uspešno mu je, da se je z eno hčerko in te družine poročil. Od tedaj so Songovi s Čangkajškom na čelu vodili Kitajsko 20 let. Vsa starejša člena tega sklana-ja je imel varen strateški položaj v vladi in tako je družina Song postala ena naj- bogatejših družin na svetu. V- teh 20 letih pa je Čangkajško- va Kitajska postala še bolj korumpirana, hkrati pa še bolj siromašna kot v prejšnji dobi brezvestnih maršalov. Ker pa je začelo ljudstvo godrnjati, je Čangkajškov režim postal vedno bolj diktatorski in to- talitaren. «Po drugi svetovni vojni je večina Američanov smatrala generalisima Čangkajška za genija, za skrajno modrega človeka, za hrabrega rešitelja domovine, za borca za demo- kracijo in svobodo. Kitajsko ljudstvo pa je mislilo vprav narobe in Čangkajška mrzilo, zato ga je poglodal z oblasti. Njega in Songove, Kitajska država je bila zrela za spre- menitev družbene ureditve. «Za zrušenje Čangkajškove Kitajske je bilo danih več napačnih tolmachenj. Neki nje- govi apologeti so meni trdili, da so si komunisti utrli po- na oblast z geslom o «agrarni prenovi». «Kitajska cenzura in njena sposobnost za potvarjanje de- stev je bila tako popolna, da- se sprašujem, ali je ameriška vlada sploh kdaj razumela to, kar se je na Kitajskem dogajalo v začetku leta 1940. Agent neke tuje sile v Čung Kingu je v tej dobi rekel, da ni bilo nikakršne bojzani pred pešči- o «agrarni reformatorje». Sama gospa Čangkajšek je tr- dila, da so Maoetung, Čuen- lang in Suteh le «nepomembni banditi», ki bodo čez leto dve- poznaljeni. «Osem let pozneje pa je ta pešica nepomembnih bandi- tov prevzela oblast nad 700 milijonov Kitajcev, Čangkajš- ka pa je pobežnil. Pred tem pa so on in Songovi odnesli na varno svoja osebna boga- stva in državne rezerve, tako da ni preostalo denarja niti za plače tistemu delu vojske, ki mu je ostala zvesta. «Tudi legenda o Čangkajško- vem vojaškem geniju je bila ničijana. Generalisim ni dobil niti ene poštnice bitke in nje- gova slovitá kampaña na Se- veru leta 1938, ki mu je pri- nesla vojaško slavo, je dejansko plod spretnosti komunisti- nih propagandistov, ki so mu tedaj pomagali. Dvajset let po- tom ko je pobežnil iz Kitaj- ske, Čangkajšek s Formozo še vedno prepričuje svoje ameriške svetnike, da je še vedno on gospodar Kitajske in da kitajsko ljudstvo želijo pričakujeta njegove vrnitve. «Američani imajo morda v- roj konkretne razloge, da vzdržujejo kitajške nacionali- ste na Formozi. Toda ne gle- da na to, je to vzdrževanje zelo draga zadeva. Neposred- no ali posredno morajo ZDA potrošiti za Čangkajške okoli 700 milijonov dolarjev. Mini- strstvo za zunanje zadeve in obrambno ministrstvo ne že- lita, da bi se vedela točna vsota. Toda, če k vzdrževal- nim stroškom dodamo še sred- stva za vzdrževanje ameriške vojske na Formozi, dobimo vsoto, ki vzbuja strah. «Naši politiki in vojaški na-

čelniki, ki menijo, da so stro- ški za Čangkajška upravičeni, trdijo, da je njegova vojska mlada, dobro izveščana in da ima visoko moralo. «Toda trditev, da je Čang- kajškova armada močna, je prav preprosta šala. Ta te- meljni pomečini na simuliranih bitkah, ko kaka elitna enota prikaže obiskovalcem pravo- odsko predstavo. Z druge strani pa izjave ameriških častnikov — instruktorjev, ki iz političnih in diplomatskih razlogov ne smejo rušiti u- speha svojih učencev, takšno prepričanje podpirajo. «Čangkajškove enote, ki šte- jejo okoli pol milijona ljudi, bi v primeru vojne ne bile kdo ve kolikšnega pomena. ZDA bi morale vse breme prevzeti nase. V resnici je Čangkajšku potrebna le majh- na vojska. Dejanska razloga za vzdrževanje tolikšne nacio- nalistične vojske pa sta dva: predvsem zaradi tega, da še od ZDA izvleče čim več de- narja. Mi to armado vzdržu- jemo in če bi tega ne delali, bi ukinitve pomoči za vojsko s komunistično Kitajsko. Ze pred leti je nova Kitajska po- vabila naše novinarje, naj de- lo prepotujejo in si jo ogleda- do. Toda naše zunanje mini- strstvo je novinarjem dovolje- nje za potovanje po Kitaj- ski odklonilo. «Ne spominjam se niti ene- ga bistvenega vprašanja o Fir- mozi, za katero bi bili zbrali dane in verodostojne podatke.

Nasprotno, postregli so nam in to v velikih količinah z netočnimi poročili o otkih Kveioi in Macu. Rekli so nam, da so ti otki za obrambo Formoze bistveni. Rekli so nam, da bi se Formoza in Kitajska moralno zrušili, če bi ti otki bili izgubljeni. «Jaz nisem tega menila in v tem zares nisem niti naj- manj osamljena. «Hotel bi opozoriti še na nekaj dejstev: Ko se je začel zasledba teh otkov, sta se teji operaciji postavili po ro- bu naše zunanje ministrstvo ter vrhovno poveljstvo naše vojske, ker da je zasledba teh otkov neposredno škodljiva interesom ZDA. Kljub temu je Čangkajšek otko zasledil. In tako smo se na teh otkih globoko pogrezili v blato. Čangkajšku pa je uspelo o- brambo teh otkov zvrniti na naša pleča, pa čeprav naš spo-

razum z njim predvideva le obrambo Formoze in Pesca- dorskih otkov. Če bi bili toč- nejše poučeni in če ti leta 1956, pokazali malo več odločnosti, bi danes ne stali pred tako težkim problemom. V sedanjih razmerah bi kitajski nacio- nalisti ne zdržali niti en mesec napada komunističnih sil. Njih drža daleč le sedmo ameriško brudovje. «Ob tem je treba poudariti, da gre ves propagandni uč- nek Čangkajškove zasledbe Ma- cu in Kveioi v korist komu- nistov, ki ga izkoriščajo, da bi pri svojem ljudstvu podži- gli plamen nezadovoljstva in strahu pred namišljenim na- šim napadom na Kitajsko ce- lino. «Naša sedanja nacionalna po- litika nas sili k temu, da pod- piramo Čangkajška in druž- no Song, ki je obogatela ob pomoči Čangkajška. Če pa smo

se pogreznili tako nizko, da se poslužujemo navadnega go- ljufa, delamo to vsaj zavest- no in z odprtimi očmi. Sma- tram, da je bilo ameriško ljud- stvo zapeljano v hudo zablod- do. Ni res le, da so naši soro- jaki sprejeli laži, s katerimi so jim o Kitajski postregli, ampak so iz strahu v mnogih primerih zavrgli eno najdr- nejših, hkrati pa najbolj čast- nih tradicij naše države in si- cer prednost, ki je bila last vsakega državljanca, prednost, da sme povedati vse, kar mi- si. Onih nekaj ljudi, ki so se drznili podvomiti v ameri- ško politiko do Kitajske, je bilo pogosto obtoženih, da so komunisti ali simpatizerji ko- munistov. «Velika država se ne more dolgo ohraniti na netrdnem temelju varanja same sebe in prevzemanja nase tujih na- pak.»

OB ROBU RAZSTAVE URBANISTIČNE UREDITVE SLOVENSKEGA OBALNEGA PASU

Koper na pragu novega razcveta v okviru razvoja slovenske obale

Ali nove stolpnice na polotočku motijo arhitektonsko skladnost mesta?

Danes je Koper središče vzhodne Primorske in prva slovenska luka. Arhitekton- ski je morda izgubil svoji- stveni značaj zapadno slov- skega primorskega mesta s svojo edinstveni silhueto me- sta na otoku, kot bi hotelo danes že od daleč z novimi

stolpnici oznanjati svoj preporod. Zaradi teh stolp- nic je bilo v slovenskem ča- sopisu v zadnjih letih do- sti pisanja in kreganja. Ali res ta arhitektura ne spada sem po svojih formah in ku- busih, ali je res uničila me- stu lice, ki mu ga je vtisnila

zgodovina? Mislim, da to ne bo držalo; dokaz nam je sta- ra grafika srednjeveškega Kopa, ki nam kaže lice, ta- ko, kot se nam prikazuje v naših dneh. To je razvoj zgo- dovine: srednjeveški stolpi so zrastle iz bivalno-obramb- nih razlogov, vsak v sklopu stanovanja premožne plemi- ške družine, izboljšanje o- rožja, predvsem topov, je po- vzročilo, da so ti stolpi izgi- nili ker ni bilo več razloga za njihov obstoj. Iz ravno tako logičnega razloga pa so na- stale današnje tvorbe: zara- di potrebe po velikem števi- lu stanovanj na tako majh- nem prostoru; bilo je nujno, iti v višino. Ali je nastal Manhattan v New Yorku iz kakšnega drugega razloga?

Sicer je Koper danes eno samo gradbišče. Veliko je napravljena, še več čaka izvršitve v bližnji bodočnosti. Velika mora je vsekakor še nesaniarani predel stare- ga mesta, ki je kričel kon- trast z novimi predeli. Pri- manjkuje javnih sanitarnih naprav in sploh dale velika gradbena dejavnost pač vtis nečesa, ki bo, nečesa boljše- ga, ki pa še ni in ne bo to- kmalu. Graditelje novega Kopa čakajo res težke nalo- ge. Tu je treba premagati

Pogled na mestna vrata danes, to je, približno 500 let po- zneje. Smer dovozne ceste v Koper je še vedno ista, kot jo vidimo na reprodukciji grafike srednjeveškega mesta

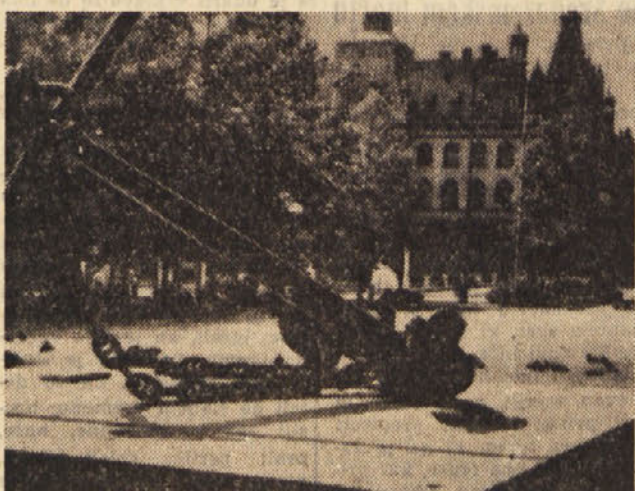
revščino in zaostalost, ki se je kopičila v mestu že sto- letja, pravzaprav vse od raz- pada Benetk — in Kopa, kot njihovega zvestega opo- rišča v Istri. Čas stare Av- strije, zlata doba Trsta je bila končna Koprva smrt. Danes pa vse kaže, da sta si mesti vlogi zamenjali; zgodovina gre spet s svo- jim razvojem naprej!

Koper ima za sedaj naj- lepše perspektive za bodo- nost. V gradnji je novo pri- stanišče, ki bo omogočalo (in delno že omogoča) pre- koceanskim ladjam dostop do slovenske obale. In Slo- venija, ta mala Slovenija, katere morje je tako majh- no, da ne more vanj niti sidro, ki so ga morali po- staviti na Trg Revolucije v Ljubljani, kot pravi dov- tip, ta mala Slovenija se je začela pojavljati na sve- tovnih morjih s svojimi las- tnimi ladjami, z emblemi po- morskih družb iz Pirana in

Kopa. Pristanišče bo v ne- kaj letih dograjeno, tako kot nova trasa železnice, ki bo povezovala Koper preko Hrpelja in Kozine z zaled- jem, Postaja bo stala na te- renu, ki ga bodo pridobi- li z izsuševanjem današ- nje Blatne drage, kjer bodo zrastle tudi objekti bodo- čega koprške industrije.

Ce primerjamo današnji Koper s tem, kar je bilo tu pred šestnajstimi leti, ko se je nekako začelo z raznimi dejavnostmi za dvig mesta, moramo priznati, da je pre- hojene že lep del poti. Za Koper se torej obeta, da se bodo povrnila časi, ki jih je še mestece doživelo, če- si gospodarskega razcveta, ko so nastale umetnine, kot so Loggia, Mestna palača ali pa koprška katedrala, ki je sama opo- zgodovala mesta in ki ji zaslužila, da bi o njej kaj več napisali. Toda o tem morda pozneje.

Ing. arh. D. JAGODIC

Veliko sidro kralj Trg Revolucije v Ljubljani. Na račun te- ga kroži dovtip, o katerem berete v članku. V ozadju po- slopje univerze

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Za- časna menjava bivašča ali kraje potovanje lahko usodno vpliva na potek nekega opira- la. Potrebiljivosti v srčnih za- devah.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Nikar ne iščite novih odgovornosti ko- se sedanjim niste kos. Sreče ure z osebo, ki vas iskreno lju- bi. Odlična morala in fizična kondicija.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Profesionalni stih bodo dali da- nes nepričakovano dobre rezul- tate. Napetost v družinskih od- nosih. Upravičena revščnost.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Uspeh je zagotovljen, če bo delo zaht-evalo psihološko podlago. Poslu-šajte glas srea in rešen bo mu-čen problem. Prehodna slabost.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Pomankanje realizma utegne povzročiti težave na finančnem področju. Vzemirjanje čustve- nih odnosov ni priporočljivo. Glavobol.

SKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Ne odpovedujte se sreči, ki je pred pragom. Lahko boste vi- deli osebo, ki vam je zelo pri- srcu. Zdravje odlično.

STRIČEK (od 23.11. do 20.12.) Imajte zaupanje v lastne spo- sobnosti, kljub začetnim težav- am. Navetli v družinskih zve- zeh bodo upoštevanja vredni.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Okoliščine vam bodo bolj na- klonjene kot si mislite. Sesta- nek s prijatelji bo vnesel v va- še življenje več optimizma.

VDONAR (od 21.1. do 19.2.) Nikar ne razočarajte oseb, ki pričakujejo od vas velikih de- janj. Le z odkritostjo boste lah- ko rešili neprijeten nesporu- m.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Če boste ohranili mirne živce, bo- ste preli prili do uspeha kot sicer. Lahko poskusite s ha- zardom, sreča vam je naklo- njena.

V počastitev padlega partizanskega fotoreporterja

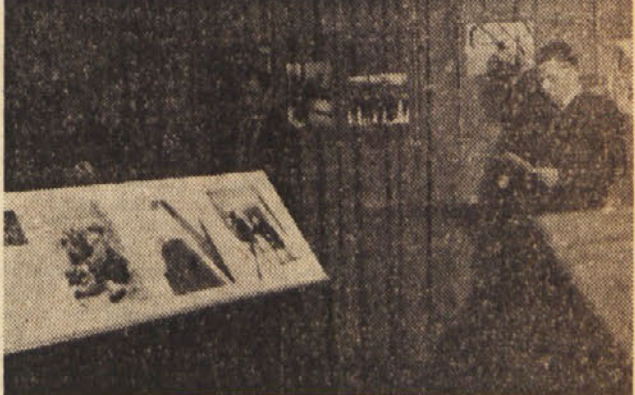
Novinarska fotografija na razstavi v Ljubljani

Med nagradenci tudi naš fotoreporter tov. Mario Magajna za posnetek «Tržaški kros»

Ob 20. obletnici revolucije in v počastitev spomina fotoreporterja XIV. divizije Jožeta Petka, ki je padel ob po- hodu divizije na Stajerskem, je društvo novinarjev Slove- nije priredilo prvo republiško razstavo novinarske foto- grafije. Razstava, ki je prva v tej stroki v Jugoslaviji, se je udeležilo 19 fotoreporterjev iz Slovenije in iz Trsta, ki so poslali skupno 200 del in 13 kompletnih fotografskih reportaž. Komisija je upoštevala, da je novinarska foto- grafija posebna vrsta, ki poleg umetniških in tehničnih last- nosti, zahteva aktualnost, dinamiko in idejnost. Težko bre- me si je komisija prevzela na ramena ter je od 200 foto- grafij po skrbnem pregledu izbrala 90 najboljših, ki so prišle v poštev za razstavo. Seveda pa je od teh 90 slik žirija izbrala še tri fotografije, ki naj bi imele vse po- trebne lastnosti novinarske fotografije, in ki so bile nagajene.

Petkovo nagrado za skupno najvišjo oceno štirih naj- višje ocenjenih fotografij, je rečija prisodila fotoreporterju «Dela» ZLATKU DENISI, za fotografiranje z naslovom «Ela- pričakovani dan», «Pesem mladih src», «Kdo je kriv» in «Od Triglava do Dječijelja». Pri nagradjenem avtorju, ki je le za malo odskočil od dveh, treh, naslednjih tekmecev, je komisija upoštevala, da je avtor pokazal dokajšnjo ši- rino in priadnost v izbiri svojih motivov.

V skupni posameznih fotografij je komisija priznala I. nagrado fotoreporterju «Dela» MILOŠU ŠVABIČU za fotografijo «Slovo», ki je pretrpetil realističen posnetek z pogreba smrtno ponesrečenih rudarjev v Murskem Sredi- šču. Drugo nagrado je dobil fotoreporter «Večerni» z Ma- ribora A. MODRINJAK za fotografijo z naslovom «Takaj je padel moj oče», tretjo nagrado pa fotoreporter «Pri- morskega dnevnika» iz Trsta MARIO MAGAJNA za foto-

Z otvoritve fotografske razstave

grafijo z naslovom «Tržaški kros», ki predstavlja po- srečen posnetek napada bivše civilne policije na demon- strante.

Poleg petkove nagrade in treh nagrad posameznih fotografij, je komisija podelila še tri nagrade za fotografs- ke reportaže. Prvo nagrado na tem področju je dobil Edi Selhaus, fotoreporter «Tovariša», za fotoreportažo z naslovom «Bilo je 13. marca v Zagorju». Gre za posnetke o žalostnem dogodku rudniške nesreče. Drugo nagrado je dobil fotoreporter Leon Dolinšek iz Ljubljane za repo- rtažo «Majski izlet», tretjo nagrado pa Jože Gal iz Ma- ribora za reportažo «Preden je minila ura». Poleg nagra- jenih fotografij je komisija sklenila podeliti še deset drugih nenagradjenih fotografij, ki s svojo obdelavo ali motiviko predstavljajo vendarle obogatitev novinarske foto- grafije.

To so fotografije z naslovi: «Posvet v odmoru» Miloša Švabiča, «Našli so ses» Edija Selhaus, «Gradnja v Ljublja- ni», «Ekskurzija» in «Družina opica» Marjana Gličiča, «Po- moč stavkajočim» Maria Magajne, «Staro in novo» ter «Prekrižane rokavice» Svetozarja Bušiča, «Ubili so Lu- mumbo» Danila Skofiča in «Svetloba in delo» Zlatka Deniš- ka.

Brez doima žirija pri ocenjevanju teh slik ni imela lahkega dela in v njej so morali biti zares strokovnjaki ne le v tehniki fotografije, temveč tudi v poznavanju glavnih slikovnih skrivnosti tiste umetnosti, ki je danes zelo razvita pri vseh časopisih po svetu, tiste umetnosti, ki je danes aktualna in najvažnejša pri vsakem dne- vniku ali reviji.

OPAZOVALEC

Veliko sidro kralj Trg Revolucije v Ljubljani. Na račun te- ga kroži dovtip, o katerem berete v članku. V ozadju po- slopje univerze

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Za- časna menjava bivašča ali kraje potovanje lahko usodno vpliva na potek nekega opira- la. Potrebiljivosti v srčnih za- devah.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Nikar ne iščite novih odgovornosti ko- se sedanjim niste kos. Sreče ure z osebo, ki vas iskreno lju- bi. Odlična morala in fizična kondicija.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Profesionalni stih bodo dali da- nes nepričakovano dobre rezul- tate. Napetost v družinskih od- nosih. Upravičena revščnost.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Pomankanje realizma utegne povzročiti težave na finančnem področju. Vzemirjanje čustve- nih odnosov ni priporočljivo. Glavobol.

SKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Ne odpovedujte se sreči, ki je pred pragom. Lahko boste vi- deli osebo, ki vam je zelo pri- srcu. Zdravje odlično.

STRIČEK (od 23.11. do 20.12.) Imajte zaupanje v lastne spo- sobnosti, kljub začetnim težav- am. Navetli v družinskih zve- zeh bodo upoštevanja vredni.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Okoliščine vam bodo bolj na- klonjene kot si mislite. Sesta- nek s prijatelji bo vnesel v va- še življenje več optimizma.

VDONAR (od 21.1. do 19.2.) Nikar ne razočarajte oseb, ki pričakujejo od vas velikih de- janj. Le z odkritostjo boste lah- ko rešili neprijeten nesporu- m.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Če boste ohranili mirne živce, bo- ste preli prili do uspeha kot sicer. Lahko poskusite s ha- zardom, sreča vam je naklo- njena.

